

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	27 Gorffennaf 2015
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill
Awdur yr Adroddiad:	Richard Weigh, Prif Swyddog Ariannol
Teitl:	Proses y Gyllideb 2016/17

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad ar y broses i ddarparu'r gyllideb refeniw ar gyfer 2016/17.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

I roi'r wybodaeth ddiweddaraf am y sefyllfa gyfredol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Ystyried y diweddariad diweddaraf a gwneud sylwadau fel y bo'n briodol.

4. Manylion yr Adroddiad

Ar 23 Chwefror a 26 Mawrth cynhaliwyd y ddau weithdy cyllideb cyntaf i aelodau i ystyried cynigion arbedion ar gyfer 2016/17. Roedd y ddwy sesiwn yn canolbwyntio ar y cynigion a ohiriwyd o weithdai cyllideb blaenorol a chafodd y cynigion a argymhellwyd yn y gweithdai eu cymeradwyo gan y Cyngor ar 7 Gorffennaf. Mae'r cynigion hyn yn dod i gyfanswm o £650 mil ac yn canolbwyntio ar effeithlonrwydd a moderneiddio. Cyflwynwyd cyfres arall o fesurau, gwerth £640 mil, i'r Cyngor ar yr un pryd yn amlinellu'r arbedion yn sgil penderfyniadau rheoli o fewn gwasanaethau (ailstrwythuro, nid disodli swyddi gwag, ac ati). Cymeradwywyd cynnig arall a gyflwynwyd gan yr aelodau, a gall y cynnig hwnnw arbed hyd at £900 y flwyddyn.

Roedd asesiadau effaith pob cynnig ar gael ar Modern.gov cyn cyhoeddi'r papurau cyngor. Yng nghyfarfod y Cyngor, tynnodd rai aelodau sylw at yr anhawster o weld yr wybodaeth ynglŷn â'r asesiadau effaith. Penderfynwyd adolygu'r broses ar gyfer hyn.

Cyn eu cyflwyno i'r Cyngor llawn, cafodd y cynigion eu hystyried yng nghyfarfod y Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol ac ni chodwyd unrhyw bryder ganddynt.

Cynhaliwyd gweithdy cyllideb ar 5 Mehefin a oedd yn canolbwyntio ar gynllunio ariannol a rhagolygon economaidd. Nodwyd rhai ystyriaethau cenedlaethol a fydd yn effeithio ar gynllunio cyllideb y Cyngor. Eglurwyd fod y bwlch a ragwelir yn y gyllideb ar gyfer 2016/17 yn oddeutu £8.8 miliwn a, hyd

yma (o ystyried y pecyn a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 7 Gorffennaf), mae gwerth £4 miliwn o gynigion wedi eu cymeradwyo. Rhoddwyd esboniad o'r tybiaethau cymhwyso ac amlygwyd mai'r mwyaf arwyddocaol o'r rhain yw lefel y Setliad i awdurdodau lleol ar ffurf y Grant Cynnal Refeniw. Mae pob newid yn y ganran i werth y Setliad yn cyfateb i tua £1.4 miliwn. Mae lefel sylweddol o ansicrwydd yn dal yn bodoli o ran y Setliad Llywodraeth Leol tebygol ac mae hyn yn debygol o barhau dros y misoedd nesaf. Tan fis Mai 2013, roedd gwerth y Setliadau yn gymharol gyson â'r arwyddion blaengynllunio a gyhoeddwyd yn genedlaethol yn 2011. Fodd bynnag, ers hynny nid oes unrhyw setliad aml-flwyddyn ac mae arwyddion wedi newid yn gyson rhwng ac o fewn blynyddoedd ariannol. Yn absenoldeb gwybodaeth Setliad fwy dibynadwy, mae'n rhaid i gynlluniau'r gyllideb barhau i ddatblygu cynigion i gwmpasu amrywiaeth o wahanol sefyllfaoedd.

Nid yw effaith cyhoeddiadau Cyllideb yr Haf ar weinyddiaethau datganoledig yn glir eto. Mae adolygiad o wariant yn cael ei gynllunio ar gyfer yr hydref a fydd yn llywio lefel y Grant Bloc i Gymru. Deallir y bydd adolygiad ar lefel Llywodraeth Cymru ac, yn dilyn hyn, bydd manylion Setliad y Llywodraeth Leol yn dod i'r amlwg. Mae rhai arwyddion yn awgrymu y bydd y Grant Bloc i Gymru yn wastad yn nhermau arian parod ar gyfer y ddwy flynedd nesaf ond bydd penderfyniadau polisi yn llywio'r dyraniad rhwng y ddwy gyllideb fwyaf arwyddocaol yng Nghymru, sef cyllideb llywodraeth leol a chyllideb iechyd.

Fel rheol fe gyhoeddir y Setliad Drafft ar gyfer llywodraeth ddechrau fis Hydref ond, o ystyried y ddau adolygiad uchod, efallai y bydd y Setliad Drafft yn cael ei gyhoeddi yn hwyrach.

Mae cyfres o gyfarfodydd wedi eu cynnal gyda gwasanaethau i adolygu cyllidebau ac i ystyried cynigion cyllideb newydd. Yn ystod gweithdy mis Mehefin ystyriwyd amlinelliad o rai o'r cynigion sy'n dod i'r amlwg, a bydd y rhain yn cael eu datblygu ymhellach yn ystod yr haf. Mae ffurflen hefyd wedi ei rhoi i aelodau etholedig er mwyn helpu i nodi unrhyw gynnig yr hoffai aelodau eu cyflwyno i'w hystyried. Bydd yr Adran Gyllid a'r gwasanaethau yn adolygu ac yn asesu pob cynnig a bydd adborth penodol yn cael ei ddarparu i'r cynigydd neu'r grŵp gwleidyddol. Hyd yn hyn, mae chwe chynnig wedi dod i law drwy'r ffurflenni hyn ac mae pob un yn cael ei asesu.

Bydd cynigion cyllideb a nodwyd hyd yma yn cael eu mireinio dros yr haf ac yna eu cyflwyno i'r gweithdy cyllideb ar 26 Hydref gyda'r bwriad o gyflwyno rhai ohonynt i'r Cyngor ym mis Rhagfyr. Mae'n debygol y bydd angen trefnu gweithdai pellach wrth i'r broses ddatblygu yn yr hydref. Bydd y gweithdy ym mis Rhagfyr yn canolbwyntio ar y cynigion terfynol i gydbwyso'r gyllideb. Yn dilyn adborth gan aelodau, bydd cofnodion ffurfiol yn cael eu cymryd ym mhob gweithdy cyllideb yn y dyfodol.

Mae pob cynnig yn cael ei asesu gan yr Adran Gyllid i benderfynu ar effaith debygol y gyllideb yn 2016/17. Fe wneir hyn i sicrhau bod unrhyw gost ymlaen llaw neu gost amnewid yn cael ei chynnwys yn y cyfrifiad ac i ddarparu asesiad risg ariannol o ran a yw'r amserlenni'n rhesymol i gyflawni'r cynigion yn llawn neu'n rhannol yn 2016/17.

Mae Atodiad 1 yn cynnwys siart diweddaraf proses y gyllideb.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllideb y cyngor a chyflawni'r strategaeth gyllidebol a gytunwyd yn sylfaen i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Efallai y bydd ar y Cyngor angen cyflawni gwerth £8.8 miliwn o arbedion a mesurau eraill yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEaG) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Bydd AEaG yn cael ei gynnal ar gyfer yr holl gynigion perthnasol wrth i'r broses ddatblygu.

8. Pa ymgynghori a wnaed â'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Mae adroddiadau blaenorol wedi tynnu sylw manwl at y broses ymgynghori sylweddol a wnaed i gyflawni cyllidebau 2015/16 a 2016/17 ac mae'r rhain wedi eu hamlygu isod.

Yn ychwanegol at adroddiadau rheolaidd ar y broses i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, mae proses y gyllideb wedi ei hystyried gan CET, yr UDA, Briffio'r Cabinet a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae pwyllgorau archwilio wedi adolygu cynigion penodol ac roedd un yn seiliedig ar argymhellion gan grŵp tasg a gorffen aelodau/swyddogion.

Erbyn diwedd y broses pennu cyllideb 2015/16, roedd deg gweithdy cyllideb wedi eu cynnal gydag aelodau etholedig er mwyn archwilio cyllidebau gwasanaethau ac ystyried cynigion cyllidebau. Mae pum gweithdy pellach wedi eu trefnu i ystyried cynigion a diwallu bwlch cyllideb 2016/17 ac efallai y bydd angen trefnu mwy wrth i'r broses fynd rhagddi.

Fel y nodir mewn adroddiadau blaenorol, cynhaliwyd ymarferiad ymgysylltu â'r cyhoedd i ystyried effaith cynigion y gyllideb ac mae trafodaethau parhaus rhwng rhai o wasanaethau'r Cyngor Sir a rhai Cyngorau Tref. Mae'r cyngor wedi ymgynghori â'i bartneriaid trwy'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd ac mae trafodaethau penodol wedi eu cynnal gyda'r Heddlu.

Mae'r holl aelodau o staff wedi derbyn gwybodaeth ynglŷn â'r broses o osod y gyllideb a phan fydd cynigion yn newid i fod yn benderfyniadau, ymgynghorir yn llawn â'r staff yr effeithir arnynt, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau AD y Cyngor.

Ymgynghorwyd â'r Undebau Llafur trwy'r Cyd-Bwyllgor Ymgynghorol Lleol. Cytunwyd ar broses ar gyfer ymgysylltu â staff a'u cynrychiolwyr Undeb Llafur yn y Cyd-Bwyllgor Ymgynghorol Lleol ym mis Medi ac mae'n cael ei gweithredu.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Bydd hon yn parhau'n broses heriol iawn gyda rhai penderfyniadau anodd i'w gwneud ar hyd y ffordd. Mae ymrwymiad a chefnogaeth aelodau etholedig yn y broses o wneud penderfyniadau ac archwilio'r broses yn hanfodol.

Nod y broses gyllidebol yw sicrhau bod y cyngor yn cyflwyno cyllideb gytbwys. Wedi eu hymgorffori i mewn i'r broses mae nifer o bwyntiau adolygu er mwyn sicrhau ei bod yn aros ar y trywydd iawn a bod modd ei diwygio os nad ydyw. Mae'r ansicrwydd ynghylch lefel y Setliad yn golygu y gall y bwllch yn y gyllideb a amcangyfrifwyd newid ar gyfer 16/17 ond mae'n rhaid i hyn gael ei ystyried yng nghyd-destun y tebygolrwydd y bydd Setliadau negyddol yn parhau yn y tymor canolig.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol y mae'r cyngor wedi ei wynebu a byddai methu a chyflawni strategaeth gyllideb effeithiol yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y dyfodol.

Mae proses y gyllideb yn fesur rheoli risg, gyda'r nod o nodi, asesu a chytuno ar gynigion cyllideb mewn modd cynlluniedig ac amserol. Mae'r broses fel yr amlinellwyd yn cynnwys digon o gyfleoedd i adolygu a diwygio os oes angen. Bydd lefel y cynigion a nodwyd ym mis Mehefin drwy ymgynghori â gwasanaethau a'r cynigion a gyflwynwyd gan aelodau yn llywio gweddill y broses.

Mae rheoli risg proses y gyllideb yn ystyriaeth allweddol i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac mae risgiau penodol wedi eu nodi mewn adroddiadau blaenorol. Wrth nodi pob cynnig mae'r risgiau ariannol a'r risgiau gwasanaeth yn cael eu nodi a'u hamlygu mewn gweithdai cyllideb wrth iddynt gael eu datblygu.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.